

Изази два пута у
www.uns.hr мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Коло
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Б о ж и ћ.

Христос се роди!

Таким се поздравом поздравља данас из-
међу себе православни словенски свет: руски,
бугарски и српски. Тим поздравом поздрављамо
и ми данашњи дан своје српском народу и же-
лимо му, да Божић до године дочека и срећније
и задовољније. Не очекујемо Бог зна каквих
великих промена, али ако буде воље и рада,
за годину дана бићемо и напреднији и јачи.
Па у то име још једном: Христос се роди!

Обичај је у данашњи дан, да се обрачуна
са старом годином и са животом нашим у њему,
и да се види, где смо и како смо коракнули
напред или ступили назад. Хајдемо редом:

У Србији, у овој прошлој години, имамо
да забележимо радосних појава и догађаја. Под
краљем Петром I. углед Србије расте сваки дан
све више. Нема више несрећних трзавица и
изненадних удараца, као што их беше под
последњим Обреновићем, краљем Александром.
Све иде својим правим путем и својим редом
без икаквих изненађења. Приликом крунисања
краља Петра у Београду је приређена изложба
слика југословенских уметника: Срба, Хрвата,
Словенаца и Бугара. Том је приликом био и
састанак југословенских књижевника и у новој
години издаће се заједничка једна спомен-књига,
у којој ће написати своје радове први људи од
пера српски, хрватски, словеначки и бугарски.
Том је згодом био и први састанак југосло-
венских лечника и природњака, који су гово-
рили и расправљали о својим стварима, па ће
се и то изнети у једној заједничкој књизи. У
Србији није још све, као што би требало да
буде, јер су дуго времена кочили напредак и
пок. краљ Милан и пок. краљ Александар, који
су долазили у сукоб с народом својим и првим
људима у краљевини Србији. Данас је све то
отпало, јер на престолу седи краљ Петар, који

је прошао тешку школу живота у туђем свету
и који зна добро, какав владар треба да буде
народу своје.

У кнежевини Црној Гори није било ни-
каквих важнијих догађаја. Вредно је споме-
нути, да се на привредном пољу почело живо
радити: шаљу се млади Црногорци у занате,
оснивају српски новчани заводи, оснивају се
српске радње и можемо рећи, да је Црна Гора
у прошлој години привредно напредовала.

У Босни и Херцеговини борили су се
прваци народни за уређење своје народно-
црквене самоуправе. Изгледало је да ће доћи
до успеха, али су се, на жалост, у том очеки-
вању преварили и народ и прваци. Босанско-
херцеговачкој влади није стало до тога, да се
прилике среде, па зато је код цариградског
патријарха и израдила, да се не потврди у
синоду закон о уређењу народно-црквене ав-
тономије. — Почеле су се оснивати земљорад-
ничке задруге, шаљу се деца у занате и трго-
вину, друштво „Просвета“ лепо ради и помаже
ђаке у школама, па и ако српски народ у Босни
и Херцеговини није постигао политичких успеха,
он је природно и просветно прошле године на-
предовао.

У Старој Србији и Мађедонији имао је наш
народ прошле године тежак живот. Кољу га и
Турци и Арнаути, бугарске комитетлије (уста-
ници) убијају одличне српске људе, и живот
је јадан и очајан, да не може гори бити. У
Старој Србији основана је једна земљорадничка
задруга, а то је готово једини напредак који се
тамо ове године показао. Јадан народ чека бољу
срећу као озебао сунца, али је слаб изглед,
да ће га и у овој новој години дочекати.

У Угарској имају да издрже Срби тешку
борбу. Мађари спремају да донесу закон о
школама, по коме ће се морати учити у свим
школама мађарски језик, тако да ће одузимати
највише времена у школи учење мађарског је-

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послвије, да га читате.

зика. Која школа не буде томе одговарала, биће затворена. — Иначе се тамо спремају сада избори за сабор, па ће и Срби ступити у изборе. Хоће ли бити успеха и хоћемо ли послати ми Срби својих људи у сабор, не можемо унапред рећи, али радило се и спремало није ништа, па неће бити никакво чудо, ако приликом избора не постигнемо никаква успеха. — Привредно смо имали у Угарској успеха, јер су и у најдаљим крајевима, до којих Срби у Угарској допиру осниване земљорадничке задруге. Око Арада, одакле се одселило пре сто година преко сто хиљада у Русију, основано је у овој години неколико земљорадничких задруга, и то је добар знак. То су као наше прве страже, које одбијају нападаје туђинске на народ српски, па зато их морамо и помагати, јер олакшавамо и сами себи борбу с туђицом, борбу са Маџаром и Немцем, који хоће да нас преплаве.

У Хрватској и Славонији, а тако исто у Далмацији немамо да забележимо никаквих крупнијих политичких догађаја. Између млађег нараштаја хрватског и српског долази до зближавања, и ако у томе будемо напредовали, биће боље и Хрватима и Србима. Кад се они међусобне кољу, онда се наши душмани увек смеју и тару дланове од радости. Срби посланици у хрватском сабору у Загребу нису ни ове године учинили за свој народ ништа, јер њима није до народа ни стало, већ до своје користи и рачуна. Сви су они у владиној странци и они сачињавају „Српски Клуб“, али *Српски* само по имену, јер су сви чланови владине пришипетље — маџарони. — Привредно смо напредовали и у Хрватској и Славонији и Далмацији.

Ето, тако стајасмо у прошлој години. Дај Боже, да до године будемо стајали боље и да с већим весељем узмогнемо рећи, једни другима: Христос се роди! — Ваистину се роди!

Клетва за клетвом.

— Српска народна песма. —

Девојка се у Дреновцу купа:
Баци сукњу у зелену траву,
А кошуљу крај воде Дреновца;
Прикраде се овчар од оваца,
Те украде кошуљу девојци.
Љуто куне Дреновка девојка:
„Ко то моју кошуљу украде?“

„Трипут му се иљадиле овце!
„А коњи му поље прекрилили!
„Пшеница му по долу полегла,
„А по брегу на срп навалила!“
То зачула овчарева мајка:
„Ко то куне мојега овчара?
„До јесени у мом двору била!
„А до друге и чедо родила!
„Ја му баба кошуљу справила!“

Српска повјест.

2.

Сеоба Срба.

Оставили смо Србе у прошлом броју, гдје око триста година послје Христово рођења живе у миру са осталим Словенима у данашњој југозападној Русији.

Али иза тога мира дођоше брзо немирна времена. Као да је нека виша моћ наредила, стадоше се комешати народи у Европи. Па да збрка буде још већа нагрнуше из Азије читави ројеви страшних дивљих народа Хуна, Авара, Алана и других дивљака, ударише на оне народе, који су најближе били Азији, потискоше их, а ови куд ће, ударе на оне пред собом, ови опет на своје предњаке и тако настаде страшно комешање, које људи прозваше: сеоба народа. Читавих триста година проламало се небо од звеке мачева, лупе топузина, звиждања стријела и јаука рањеника и самртника. Милијуни људи пропадоше, силне се државе распадоше, а доста и читавих народа нестале са лица земље као снијега под сунцем прољетним. А народа није било, који у то доба није промијенио свога сједишта. Било је бојева, гдје је у једном дану знало до двеста хиљада мртвих и рањених пасти, а потоци крвљу потећи.

У то тешко доба богме није добро било Словенима, па ни Србима. Они су били први на ударцу дивљим народима азијским. Којигод је из Азије дошао, преко Словена је прегазио. Али Словена је било као листа на гори, пијеска у мору и звијезда на небу, па их нико није могао истријебити. Само што су се и они морали помицати из своје старе постојбине и тражити нову, ударајући на народе пред собом. Тако је било и са Србима. И они се полако стадоше помицати из своје дједовине, док не стигоше на међе грчког царства, у ком је било много опустошених, празних земаља, што их опустошише разна дивља племена. Но двије стотине година прошло је откад су се Срби кренули из старе домовине и стално населили у новој отаџбини, у грчком царству. То је било око године 630-те послје Христово рођења, дакле прије хиљаду и триста година.



Срби се населише по садашњој Босни и Херцеговини, Далмацији, Србији, Старој Србији, Црној Гори и Македонији.

Српски сусједи.

Заједно са Србима доселили су се и Хрвати, који се настанише западно од Срба. Јужно од Срба становали су Грци, источно и сјеверно разна словенска племена. Око год. 680. населе се на исток од Срба међу она разна словенска племена Бугари и оснују своју државу. А на сјеверу се око 880. године населише дивљи Мађари, народ из Азије. Ето, то су српске комшије све до сад. Само што су Бугари примили словенски језик и обичаје, сасвим се растопили у Словенима, те нам тако постали браћа. А Мађари нијесу, већ остадоше онакви, какви су и дошли.

Српски живот у новој домовини.

Нећу о том дуго приповиједати. Живјели су Срби исто онако, као у старој домовини. Исто су онако били и несложни. Мјесто да су се сложили у једну велику државу и покорили се сви једном владару, они су се дијелили на сијасет племена. Свако је племе било као нека мала државица, а управљао с њим жупан или кнез. У граду Раси (садашњем Новом Пазару у Старој Србији, у Турској) становао је велики жупан, коме су се остали жупани требали покоравати. Али они то нијесу радили, па је он само по имену имао врховно господство над другим жупанима. Жупани су били несложни, племена се увијек клала међу се, због чега су Срби често страшно страдали, као што ћете чути касније.

За првих двјеста година страдали су Срби од навала Фрушких и Бугарских. Они су проваљивали у српске земље, рушили села и градове, убијали силан народ и пљачкали му сав иметак, а несложни Срби нијесу се умјели бранити.

Први српски велики жупани, којима се спомињу имена, били су: Вишеслав, Радослав, Просигај и Властимир. Овај Властимир је први одбио бугарског кнеза Пресијама из српских крајева тако жестоко, да Бугари не смједоше више за његове владе ударити на Србе.

Срби примају Христову вјеру.

Послије Властимира постао је велики жупан српски син му Мутимир. Био је то и мудар и јуначан човјек. Све до његове владе, која је почела године 843. а свршила 891. године, била је већина Срба незнабожачке вјере. Неки су већ били Хришћани, али већина није. Мутимир преведе српски народ у лијепу вјеру Христову.

Мутимир је био и јунак велики. И на њега ударише Бугари, мислећи да ће њега свладати,

кад му оца не моглоше. Али јуначина Мутимир поби војску бугарског кнеза Бориса, зароби му сина Владимира и дванаест бугарских великаша. Бугари се морадоше помирити с Мутимиром. Од тога доба живио је српски народ у миру и задовољству све до смрти Мутимирове. Ни Мутимир није саставио свију Срба под своју власт, већ само око половине. А шта би текар било, да је све Србе могао сложити у једну државу.

Послије његове смрти наиђоше опет страшне несреће на српски народ.

Српска страдања од бугарског цара Симеуна.

Синови, синовци и унуци Мутимирови почеше се по његовој смрти као вуци клати за господство. И туђинце су позивали у помоћ један против другог. А туђини су жарили и палили лијепу земљу српску. Јер што би је они жалили, кад то нијесу ни Срби радили. Трајало је то дуго, док бугарски цар Симеун године 924. посве не упропасти Србију, пославши на несложне Србе своју војску.

Прву војску Симеунову Срби до ногу потукоше и обојицу војвода, Мармаја и Сигрицу заробише и погубише. Али друга војска Симеунова зароби на превари српске војводе, савлада обезглављене Србе и опустоши страшно српске земље. Српски се народ већим дијелом расели по околним земљама, а Србијом завладаше Бугари. Што је јада поднио српски народ у то вријеме, то се не може описати.

То ропство српско трајало је седам година, кад се Срби побунише под војводом Чаславом, истјераше Бугаре из своје земље и ослободише се.

Два Куртића и Боичић Алил.¹

Вино пију два Куртића млада,
 Два Куртића, два брата рођена,
 Шњима пије Боичић Алиле,
 Па се Алил пред Куртићи вали:
 „Чујете ли, два Куртића млада! 5
 „Што је Босне и каурске стране
 „Данас нема нада ме јунака,
 „Ни Турчина, нити каурина.“
 Веле њему два Куртића млада:
 „Не вали се, Боичић Алиле! 10
 „Ти нијеси ни чуо јунака,
 „Да камо ли очима видио:
 „Јеси л' чуо од Јанока Јанка,
 „Који Јанко сваке годинице,
 „Он покупи Јаночке катане, 15
 „Па доведе у поље Удбинско
 „Кад приспију на жетву шенице,

¹ На крбавском пољу под Удбином налази се мало језеро, које се још у старој грунтовојници звало Куртића-језеро. *Уредничко во.*

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Те одводи наше жетелице,
 „Њима жени Јаночке бећаре?
 „Ваља рећи, да је јунак Јанко.“ 20
 Онда вели Боичић Алиле:
 „Два Куртића, да вас Бог убије!
 „Не валите Турч'на брата свога,
 „Већ валите влаха, другу вјеру!
 „Ја сам јунак бољи и од Јанка. 25
 „А тако ме не родила мајка,
 „Већ кобила, која коња мога,
 „И мушкијем не пасала пасом,
 „И Турскијем не назвала гласом!
 „Покупићу по Босни јунаке, 30
 „Одвешћу их до Јанока града,
 „Погубићу од Јанока Јанка,
 „Сав ћу њему Јанок похарати,
 „Из Јанока робље одводити.“ 35
 Што је Туре пјано бесједило,
 То, ђидија, тр'језно учинило:
 Он покупи по Босни јунаке:
 Од Травника два Пашића млада,
 Од Градашца два Градашчевића,
 И од Тузле Тузлу капетана 40
 И његова Махмут-бега сина,
 Од Дервенте до два Атлагића,
 Од Новога два млада Церића,
 А од Крупе Арнаутовића,
 Од Острошца два Беширевића, 45
 Од Вакупа два Кулиновића,
 Од Орашца Тала на кулашу,
 Од Мостара Цангу буљубашу;
 То вам само старјешине кажем,
 За свакијем пет стотин' Турака; 50
 Одведе их до Јанока града.
 У Јанка је лоша срећа била,
 Ђетића се дома не десило,
 Ни његових Јаночких катана,
 Отиш'о је Јанко преко мора, 55
 Преко мора, на Шамлије Турке,
 Код двора му нико не остао,
 Сав му Турци Јанок похараше,
 Из Јанока робље поведоше.
 Кад се збише у поље Јаночко, 60
 Сви су Турци, а једнога нема
 (А нико их ни потући нема),
 Нема оног Тала на кулашу;
 Њега жале по ордији Турци:
 „А бре медет! на кулашу Тале! 65
 „Да ће си нам изгубио главу?“
 Истом они у ријечи бише,
 Ал' ето ти Тала на кулашу,
 И он носи до тридесет глава,
 Све исјек'о бабе по Јаноку, 70
 Старе бабе и ђецу нејаку;
 Онђе му се потпрдују Турци:
 „Јао Тале! за луду те вале!
 „Не имаде да јунаке с'јечеш,
 „Већ ис'јече бабе по Јаноку, 75

„Старе бабе, и ђецу нејаку!
 „Јер ти кога роба не зароби?
 „Да куд ће ти покор и срамота?
 „Сад се немаш чиме повалити.“ 80
 Ражљути се будалина Тале,
 И он просу до тридесет глава,
 На се метну српско одијело,
 Ка' што носи Шарићу Цвијане,
 Прав' отиде у Српске Котаре;
 Ал' је Тале запазио, курва, 85
 А баш сестру Јанковић-Стојана,
 Јал' ј' одвести, јали главу смести.
 Кад он дође Стојанову двору,
 Али Стојан крсно име служи,
 У прољеће светитеља Ђурђа; 90
 У двору му млога гостиница,
 Пред двором му дивно коло игра,
 Коловођа сестра Стојанова,
 А каква је! да од Бога нађе!
 Та љепша је од бијеле виле: 95
 Очи су јој два камена драга,
 Два образа два ђула румена,
 Обрвице с мора пијавице,
 Трепавице крила ластавице,
 Б'јели зуби два низа бисера; 100
 А танка је, како и шибљика;
 Висока је, како оморика;
 Каде игра, канда паун шеће;
 Кад говори, к'о да голуб гуче;
 Кад се смије, канда сунце грије; 105
 Под грлом јој три ситна ђердана,
 Два од злата, трећи од бисера;
 Стоји звека на врату ђердана,
 Стоји шкрипа скута од сандала.
 Кад је згледа будалина Тале, 110
 Увати га Чивутска грозница,
 Онда јој је Тале говорио:
 „Анђелија, секо Стојанова!
 „Донес'дер ми студене водиче,
 „Јер сам, душо, врло ожеднио.“ 115
 Анђелија рода господскога,
 Она њему добро одговара:
 „Бога теби, незнана делијо!
 „Моја браћа крсно име служе,
 „Иди к њима, те се напиј вина, 120
 „А ја ћу ти коња приватити.“
 Ал' се вати Тале у џепове,
 Те извади три прстена златна:
 „На ти, Анђо, три прстена златна:
 „Ја сам онај Шарићу Цвијане, 125
 „Што те мени Стојан поклонико.“
 Превари се, уједе је гуја,
 Па се вати, да узме прстење,
 Увати је Тале будалина,
 Па је баца за се на кулаша, 130
 Па побјеже преко поља шњоме,
 А поњева танко гласовито:
 „Сив соколе, ће си долетио,

„Да хоћеш ли здраво излетити
 „И изнијет' тицу препелицу?“ 135
 Повикаше из кола ђевојке:
 „О Стојане, жив' те Бог убио!
 „Славу славиш, ал' ти не помаже;
 „Ево дође једна потурица
 „И на њему српско одијело, 140
 „Однесе ти сестру Анђелију
 „На кулашу коњу великоме,
 „На срамоту од таквих сердара.“
 За то Стојан ни хабера нема,
 Већ изиђе на високу кулу, 145
 Па припали четири гласника,
 Хабер даје на четири стране,
 Па се врати, сједе пити вино.
 И то врме за дуго не било,
 Ал' ето ти четири сердара, 150
 Ето првог Шарића Цвијана,
 И он води хиљаду момака;
 И другога Вида Жеравице,
 И он води шест стотин' коњика,
 И трећег Смиљанић-Илије, 155
 И он води хиљаду момака,
 Све коњика љутих оклопника;
 И четвртог Мандушића Вука,
 Он не води ни једнога друга,
 Прав' одоше трагом за Турчином. 160
 У Турчина добар кулаш био,
 Далеко је Турке сустигао,
 На Попини сниже Велебита.
 Кад му Турци згледаше ђевојку,
 За њу једну по четири дају, 165
 И дају му хиљаду дуката;
 На то Тале ни да гледа не ће.
 Ту се мало забавише Турци
 Гледајући сестру Стојанову;
 Ал' говоре аге и спахије: 170
 „Хај'те, Турци, да брже идемо,
 „Не би ли се горе доватили;
 „Јер се дигла магла од Котара,
 „А кроз маглу сијевају муње;
 „Што се она магла подигнула, 175
 „То се дигло праха од копита;
 „Што кроз маглу сијевају муње;
 „То с'јевају токе на јунацим':
 „Бојати се Јанковић-Стојана,
 „Јер је Стојан од курве копиле! 180
 „А ноћас смо зао сан уснили,
 „Да смо ново село населили
 „На Попини сниже Велебита;
 „Нека знате, добра бити не ће:
 „Чијег Тале роба заробио, 185
 „Н'један главе однијети не ће.“
 А то луди не слушају Турци,
 Док претече Јанковић Стојане
 И бусије многе поставио.
 Отале се Турци подигоше, 190

На бусију прву нагазише,
 На бусију Јанковић-Стојана;
 Пуче пушка Стојанова пуста,
 За њом пуче хиљада пушака
 И укиде хиљаду Турака; 195
 Пуче пушка Шарића Цвијана,
 За њом пуче хиљада пушака
 И укиде хиљаду Турака;
 Пуче пушка Вида Жеравице,
 За њом пуче шест стотин' пушака 200
 И укиде шест стотин' Турака;
 Кад поћера Смиљанић Илија
 Са коњици љутим оклопници,
 Да видите јада од Турака!
 Још кад јадни набасали Турци 205
 На онога Мандушића Вука,
 Који нема ни једнога друга;
 Насред пута ноге прекрстио,
 А кад Вуче осјетио Турке,
 И он скочи на ноге лагане; 210
 Кад се Вуче у Турке увуче,
 Три стотине глава одсијече;
 Од Србаља нико не погибе,
 Не погибе, само петорица,
 Од Турака ошаш' седморица, 215
 И пред њима Тале на кулашу,
 Побацио сестру Стојанову,
 Па он бјега с главом без обзира;
 Ђера њега Стојан на путаљу,
 За Талом се бијел сарук суче, 220
 Стојан комад по комад одс'јеца,
 Говори му Смиљанић Илија:
 „Побратиме, Јанковић-Стојане!
 „Не погуби Тала на кулашу!
 „Нек се вали по Орашцу Турком, 225
 „Да како се био оженио.“
 Њега Стојан ни да слуша не ће,
 Већ г' увати за врат до рамена,
 Па удари шњиме о калдрму
 Стаде праска у Талу кошчина, 230
 Кано плота од седам година.
 Сви отале здраво отидоше,
 И Јаночко робље повратише.

Китајци.

— Јовановић—Бомбај. —

О Китајцима постоји код нас у Европи рђаво мишљење, као да код њих нема ништа добра, на што би се могли ми Европљани угледати и ништа, што би могли усвојити од њих. Истина је и то, да Манџурија није ни близу тако напредна, и ако у њој живу Китајци, као што је прави Китај. Од Китајаца су много шта усвојили Јапанци, они су у многим чему учитељи јапански. Да богме, да и Китајци имају једну велику ману, да неће из Европе да усва-

јају наше тековине, или бар то иде с тешком муком код њих. То сад међу њима покушавају да изведу Јапанци.

Да се и ми имамо чему научити од Китајаца, изнећемо описивања једног Србина из Србије, покојног доктора Милана Јовановића, који је дуго година као лечник на лађи путовао и видео скоро читав свет. У овим данима добро ће доћи да и ви читате ово и размислите, да ли је много шта боље у Китајаца или у нас. Има и у њих обичаја, који не ваљају, али има и добрих ствари. Кад размислите, па видите шта је боље, онда гледајте па и сами тако радите.

Тај Србин Јовановић лепо описује Китајце, па зато по његову описивању доносимо ово:

Китајци су најмногољуднији народ жуте боје, монголског племена, коме припадају и Јапанци, али и Турци, Мађари и други. Но у јужним се областима китајским ретко на њима опажа монголски тип. Само да на њима није њихове одеће, могли би по лику и боји без зазора ући у европске гомиле, а да никоме не падне на ум да их уброји у жуту расу.

Мушки имају главе обријане, само се са задњег темена спушта испод капе оплетен курјук (плетеница, перчин), који допире чак до прста. Жене пак имају дугу косу, коју врло пажљиво чешљају и начине од ње коафиру (пунђу, буђ), која се држи иглама. Па како је потребно више часова да се коса тако среди, то се китајске жене чешљају једанпут у неколико дана. А да им се коафира не би покварила при спавању оне не међу јастук под главу, већ у спавању наслоне врат на нарочито за то начињену клупицу од порцелана, ротанга или бамбусове коре; глава пак виси им у ваздуху.

Жена је у Китају потчињено, да не речем, презрено створење. Она је као и нека кућевна ствар, која се може за новац купити. Ако се види на улици гдјешто у богатом руху, то ваља тумачити тиме што сваки богаташ радо показује своје богатство на својој чељади, па и на својој теглећој животињи. Жене имућнијих Китајаца имају осакаћене ноге (јер се њима тако то свиди и допада), те не могу слободно да ходају, а то је доказ да они не воле да им жене много шетају од кућа.

У Китају влада строго подела рада; сваки ту ради само један посао. У једнога нпр. кројача не може се набавити сва одећа, јер један прави чакшире, други прснике, трећи капуте итд. Један трговац продаје чарапе, други ципеле, трећи чизме. Тако је и с другим занатима: један столар прави само плоче за столове, други ноге, а трећи реже и глади. У Китајаца нема недеље ни празника, они раде посведневно, а одмарају се само у почетку своје године т. ј. у нашем месецу фебруару. Тада не раде ништа петнаест дана већ врве по улицама и гледају маскарале (машкаре). „Цео Китај полуди о Новој Години“ — рекао је један Енглез, причајући ми о овој њиховој свечаности. А зар је у Италији друкчије о карневалу (месопусту)? Китај и

Италија; фебруар тамо фебруар овде! Маске (образине, чувиде) на улици у обема земљама. Није ли то чудновато.

Они не деле оштро ноћ од дана, већ раде и дању и ноћу, а лежу онда кад их сан савлада. Само велика стоваришта затварају се с вечера, а све мање продавнице стоје непрестано отворене.

Китајци много полажу на украс своје куће и показују у томе веома углађен укус. Улазећи у тако украшену китајску собу чини нам се као да улазимо у какав зимски цветник.

У Китају је сразмерно мален број неписмених. Свако има прилике да се толико обучи, колико је потребно за његов грађански живот. Ретко ће се у Китају наћи радионица без прибора за писање, који се састоји из четвртастог порцеланског тањира (замењује нашу мастионицу), комада туша (у место тинте, мастила) и четкице од танке бамбуске трске (којом се пише као нашим пером). Хартија се продаје у нарочитим стовариштима, а граде је од памучна влакна и од свилених отпадака; она се не може употребити за наше перо и мастило зато што је танка и што пролива. У Китају нема штампана или писана листа с обеју страна. Све се ту пише с једне стране, па се за тим по два листа следе и дају један на обе стране штампан. Књижара има, као и продавница хартије, много и великих. Књиге се у велико траже. Изгледа да је писменост у Китају општа, али се она дели на грађанску и научничку. Ову другу стигне ретко који смртан да изучи, отуда су учени људи на великој цени и у особитом поштовању. — У своме раду Китајац не пита колико ће га времена стати неки рад; он ради, и што не сврши данас наставиће сутра, а ако га у томе задеси смрт, наставиће ко други. Та непрекидност опажа се у свакој врсти рада.

Китајци су необично вешти у рукотворини, у чему их не може достићи ни један европски радник. Само је Китајац у стању да омекиша говеђи рог и да га истањи за послужавник, или да истриже слонову кост, да се не може разликовати од листа хартије; или да начини свилену мараму, која се може носити у ораховој љусци. Китајске се рукотворине одликују истрајношћу и лепотом — две особине које су ретко здружене на европским производима. Мени и данас, после 14 година, трају једне кинеске папуче — плетене од неке жилаве биљке — и ако сам их већ небројено пута квасио; а тако исто трају ми скрлетне цепене мараме и ако су тако танке, да се не могу ни опазити у цепену.

Сликарска је уметност јако развијена у Китају. Слике се раде необично вешто и верно. Израда на слоновој кости врло је јевтина.

У Китају има врло много деце. Можда је то особина расе, или је мален помор међу децом. Китајци су по својој нарави склоњени више збиљи, а развецеле се и разгоропаде само у свечаним приликама, као што је свадба. — Начело „моли се Богу и ради“ нигде се можда не изводи тако доследно као у Китају, јер

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се они тако приметно клањају своме Буди, (велики пророк и проповедник вере, као што је у Муслимана Мухамед, у Хришћана син божји Исус Христос), као што марљиво и савесно раде.

У овој је земљи мало река, из којих се вода не излива кроза читаву мрежу канала, услед чега скоро свака већа насебина има своју текућу воду, па ма колико била она удаљена од реке. Између Хонконга и Шангаја има само једна река, и она мора на простору од 200—300 км. да скреће у три поморска града и да их снабдева живом водом. Већи канали изливају се у читаву мрежу мањих, а сви скупа прокопани су тако вешто, да морају враћати своју воду главној реци. Ту огромну каналску мрежу, која наводњава читаве пределе, створили су читави нараштаји и стварају је још без престанка. Где је тај народ европски, који може да покаже слично дело својих руку, а и да не помињем познату грдосију, што се зове Китајски Зид.

Изненадио сам се кад сам у Китају видео „наше“ слатко, и кад видех да неки од трговаца пропуштају кроз прсте „наше“ бројанице. Изгледа да је рачунање са десет потекло од Китајаца, јер сам у сваком китајском дућану видео „наше“ рачуналке, којима се они врло вешто и хитро служе за срачунавање, а које су недавно ушле у употребу по нашим основним школама. Даље сам се зачудио сличности Будизма са Хришћанством. На китајском гробљу виђају се воштанице истоветне с нашим свећицама. И њихова су гробља засађена дрветима и окићена цвећем као и наша. И код њих се сахрањују мртви као код нас. Припалити свећицу на гроб сматра се и у Китају за богоугодно дело као и код хришћана. Будистички храмови имају своје торњеве и своја звона као хришћански.

Барутом се служио Китај од вајкада, али само да њиме руши стене и гради путеве; од нас је научио да њиме пуни оружје. А компасом (магнетска игла, која показује где је север, а где југ, па путници а особито мрнари знаду куда треба да иду) су се служили Китајци још у оно доба, када се у Европи смело пловити само дуж морских обала, с рта на рт, с острва на острво.

Напоследку, у погледу удобности (а то је главно мерило за образованост појединих народа) наш је живот прилично заостао иза китајског. А особито је много заостао у здравственим мерама, које обезбеђују живот човечји. Сваки Китајац има код своје куће оно што Европљани обично са жртвама траже у околини својих насебина, а то су: сунчани зраци и биљно зеленило.

Ступио сам на китајску земљу с радозналешћу једног Европљанина, желећи да се упознам с тим светом и да му се насмејем, али се та моја радозналост претворила за кратко време у дивљење. Ја сам пошао отуд с осећајем високог поштовања према томе древном народу, који живи својим властитим животом. У Немаца реч „Кинез“ (Китајац) означава будалу. Колико је у том истине видео је мој читалац из овог кратког нацрта. Под утиском поменутих осећаја писао

сам из Китаја једноме свом пријатељу, да би, по свему што сам овде видео, Китајци имали веће право и више разлога да крете своје будале именом каквог европског народа.

На завршетку овога писма слободно смем рећи, да Китај од нас не прима ништа, а ми би смо од њега могли примити с коришћу много што шта. Ми заиста много што шта усвајамо, а многом којечему подражавамо. А у накнаду за све усладе које Китајци пружају нашем животу, ми им дајемо само две ствари, којим се живот одузима, а то су: опијум (отровно пиће) и оружје.

Браћа.

Што лепо живе Тоша и Недељко Гајић, то нема више! Баш као браћа. Кућа им доста јака, а мало чељади. У сваког по двоје женске деце: Босиљка, Јованка, Јелка и Анка! Све велике и кршне цуре, не можеш их се од лепоте нагледати.

Дуге ове зимске вечери па браћа често седе подуже и разговарају.

— Тошо — каже бата — цуре нам већ прирасле, треба удавати.

— Право велиш бато! И твоја Босиљка и моја Јелка. Време је!

— Ама види ти брате нико да им закуца на врата. —

— Има времена бато! —

— Ех, немој ти: има времена! Ти све тако! Ама неће им нико ни закуцати, шта видиш на њима, оно мало сукања?! Туже се деца да их нико и не гледа! —

— А куд ти то бато ниљаш? Да шта би оне? —

— Ех, шта би! Зар не видиш да ове, што имадоше дуката, одоше све за газде. —

— Сретан им пут бато! Ја нећу да бацам новац у лудо. Која год се удала са дукатима, тој после ђувегија мења дукат по дукат па у бирцуз ил' на куглану. Ниједан није купио од тог новца крмачу или краву већ све је отишло на моду. А где је још губитак од 3 сребра на сваком дукату? —

— Само ти Тошо тако говори, видићеш ко ће ти 'ћер запросити! —

— Ако! Ја видим да 'ћери и ови' други народа што с нами у држави живе не носе дукате па се удају. Јеси л' видио дукате на Влајни, Русинци, Швабици ил' Маџарици? Дед кажи! —

— Па код њих није обичај. —

— Ех, обичај ово, обичај оно, а све по нашем цепу! Зато и јесмо ми Срби задужени, што 'но кажу: до грла. Ето редом с куће на кућу, па ћеш видети, колико их има без дуга. А то је све што се пружамо преко губера. Ето ове иноверке носе гранатиће неке на врату за три десетака, сукња и реклија не кошта ни



веринту. А нашу децу не мож' познати. Амбрел у руци, рукавица на руци, а сутра ће ђубре истоваривати на њиви. Знаш, гадим се на те којештарије. . . .

— Да тако је, ал' дед им реци! Свака каже: без дуката неће ме ни слуга. —

— Ех, а шта вали и слуги?! То и јест наше зло мој бато. Наш ијоле имућнији момак неће ни да погледа на сироту девојку. А види ти нашег комшију. Он фртаљција па уз'о 'ћер оног Јанка винцилира. Камо среће да је тако и у нас. Ал далеко је то од тога! Ето летос десио се ја код кола, кад дође један богат Шваба у наше село да купи свиња. Кад је видио српске 'ћери са дукатима, плишом и брокатима, а он каже То поката Срби, то има новци тоста! А кад нам ушао у куће и видио разваљене капије и наше газдарице подераних сукања, а он се насмеја па каже: То нераспорита Срби. То не уме каздовати! Е право и каже човек. 'Ћер си обук'о у свилу, а газдарица ти не сме ни на сокак, а сви ћемо до вече пасуља. . . .

— Е па шта вали? —

— Вали бато много! Боље би било да се хранимо боље и да се телесно снажимо, него што због ти' несретних дуката изгледамо: ко из мртвих. . . .

— Е право велиш брате! Ја 'тео да ти предложим да продамо један ланац за дукате. Ама видим да имаш право!

— Тако је бато! Нек су живе и здраве па ма и за поштеног слугу. *Јов. Ж. Бута.*

Како ћеш се чувати глобе и велике финансије.

Наш човјек највише трпи стога, што не познаје законџа, а прилике нема да научи. Зато хоћу у једној ствари да их упутим. Ратар обично даде правити уговор по писарима и надриписарима и држи, да ће они све добро урадити јер су, мисли, они паметни људи, законце знају, писати умију; али кад добије плажежни налог од порезног уреда јадикује, кад види да је оглобљен. Зато упамти ово: кад дајеш уговор правити, пази да га тај, који ти прави, пријави у фунтовни или порезни уред најкашње за 8 дана од дана када си потписао, јер ћеш иначе платити глобу; јер ако уговор макар и девети дан пријавиш већ ћеш глобу платити и то н. пр. купиш фунт за 400 кр. плаћаш пристојбу (таксу) по $4 \cdot 30\%$ = 17 круна 20 фил., а глобу 4 круне 30 фил., дакле мјесто 17 круна 20 фил., плаћаш 21 круну 50 фил. — Догоди се, да купиш фунт за 1000 круна, а ти у уговор по наговору туђем ставиш само 500 круна, и ето ти велике глобе. Немој мислити да се ухватити неће, хоће и скупо ћеш

платити то, јер ћеш бити код тог случаја оглобљен са 129 круна, а да ниси мање казао платио би од тих затајених 500 круна пристојбу од 21 круну 50 фил. И онда знај, да онај који те пријави добиће око 100 круна награде. Не чини то дакле.

У опћини воде катастар, мјесто биљезника писари, па кад порезни уред пошље твој уговор опћини, да кажу колико према катастру твој дио, који си, рецимо за 300 круна купио, вриједи, они означе да вриједи 500—1000 круна. Да богме да платиш онда пуно већу пристојбу. Зато, ако добијеш да платиш више, него што је право и по закону, прво дођи у порезни уред па питај, колики је „чист приход“ исказала опћина, па кад чујеш иди онда у опћину, па покажи уговор (твој) биљезнику или начелнику, и умоли да ти ставе на њега опаску (клаузулу) о „чистом приходу“. Кад то имаш, а видиш да је исказао мање теби него порезном уреду, иди котарској области, тужи ту твоју господу и реци да ти имају у таквом случају бадава уток направити, јер су ти и натурали они толику „финанцију“ (таксу), можда и зато, да им платиш за уток 2—4 круне више. Најприје ти припишу више, касније праве уток, а теби под сигурно обећају, да ће се то снизити, а то зато да за-служе на теби коју круну за се.

Руско-јапански рат.

Портартур пао!

Око Портартура се водио дању и ноћу љути бој. Човеку је већ стајала готово памет, кад је видио, колико муке и невоље морају подносити храбри, али несрећни, руски лавови у Портартуру. Најновије убилачно оружје, мине, бомбе, митраљезе, толико месеци опсаде и Руси не пуштаху града из руку. Колико је проливано крви, колико је десетака хиљада рањених и убијених Јапанаца, којима стизаше нова снага и нова помоћ непрестано и у војсци и оружју, и храбри Стесељ не пушташе из руку поносне руске заставе.

Али нема града на свету који не пада. Русима понестале већ и хране и оружја, велики топови се брзо излижу и после сто метака не може се више на њих пуцати. Тешко је то и очајно стање, па није ни чудо, ако после тако дуге борбе и јуначког држања Јапанци у најновије време имадоше доста великих успеха. Освајали су важне висове и утврде око Артура, тако да је човек морао доћи све више до уверења, да се руски град успркос безумној и лавовској храбрости руских малоћца (јунака) неће већ дуго моћи више одржати.

И збиља, на Никољ-дан је још генерал Стесељ честитао своме владару цару Николи

имендан, јавивши да храброст не оставља ни часа храбре борце. Али од тога времена Јапанци су непрестано напредовали у својем раду и утврде су главне падале једна за другом.

После потоцима проливане крви, кад је свака стопа и сваки педаљ земље око тврдога града натопљен људском крвљу, у понедељак је 2. јан. јавио у Токио генерал Ноги Микаду, да му је Стесељ послао писмо, у коме каже, да се даље борити не може и да град мора предати.

Јапанце је Портартур скупо стао и он је испунио часно, како доликује руској војсци, своју задаћу. Пред Артуром пало је што мртвих што рањених преко сто хиљада људи јапанске најбоље војске. Па зато многи учени војнички људи кажу, да су Јапанци направили једну страшну погрешку, што нису ту снагу бацили на бојно поље манџурско против Куропаткина, док је овај био још слаб снагом, потукли га можда, а онда би се Портартур морао сам од себе предати, јер би га глађу и дугим временом опсаде на то приморали. Тако би учинио, кажу ти учени људи, највећи војник на свету цар француски Наполеон Бонапарта. Овако су Јапанци пропустили то време, искрцавали се пред Портартуром и заузели су после страшних губитака од целе једне војске, само портартурске рушевине.

У Петрограду су сви уверени, да је Портартур своју задаћу извршио, а пред јунацима портартурским скида капу цели свет. Такова јуначког држања и такве борбе још свет није запамтио.

Пре него што је Стесељ одлучио да преда град бацио је у ваздух све важније утврде и све руске лађе, које су лежале у портартурској луци.

Па на данашњи дан највећег православног празника Божића сетиће се и српски народ руских бораца, помолиће се Богу за спас душа палих јунака и здравље живих, који ће показати снагу руску и високо дигнути поносно заставу руску на Далеком Истоку.

Пред Муқденом.

Куропаткин и заповједник Куропаткинова генералног штаба генерал Сахаров јављају редовно о стању на бојном пољу. Из њихових се извјештаја види, да сада у зими долази само до мањих сукоба и окршаја између првих редова војске и њихових предстража и извиђница. Према једној вијести њемачког војничког листа, износи сад крајем године војска Куропаткинова око 412 хиљада пушака без портартурске и владивџсточке војске, без оних чета, које чувају жељезницу и без војника за доважање хране, за санитарску службу и за друге ствари, потребне војсци у рату.

Држи се да је данас већ Куропаткин јачи бројно с војском од јапанског главног заповједника Ојаме. Али се држи и то, да Куропаткин неће пријећи још у нападај, док не буде поуздано знао, да ће моћи сломити непријатеља. Из једнога његова брзојава даде се разабрати, да би Куропаткин могао, било у јануару било у фебруару, прећи у нападај. Он каже у томе телеграму овако: „Војска је наша добро обучена, *ако зимус пређем у нападај* неће војска патити од студени.“ То значи, да Куропаткин држи, да би могао и зимус још прећи у нападај. Да ће то бити страховити покољ, кад се сукобе и ухвате у коштац така два љута непријатеља, као што је Рус и Јапанац, не треба ни говорити.

Морамо спомнути и то, да Куропаткин јавља, како је ових дана прегледао неке заробљене Јапанце и како је нашао, да су слабо обучени и обувени за страшну зиму, која влада сада у Манџурији. Осим тога дописници руских листова јављају и то, да Јапанци због зиме и слабе хране све већма бјеже к Русима, а осим тога влада међу њима и некаква нова болест. Лице се умртви, ноге и руке охладне и онда наступи смрт.

Руске наде на успјех и коначну побједу сваки дан све већма расту, јапанске све већма падају.

Ревизија изборних листина.

Мјесеца јануара сваке године врши се код опћинских поглаварстава прегледавање (ревизија) изборних листина за оне изборнике који ће бирати народне посланике, кад дође до избора за сабор. Од 1. до 30. јануара уносе се у листине изборника они, који су стекли по закону право, да могу бирати, а бришу се они, који су умрли или то право изгубили.

Зато треба пазити да уђу у листину сви они, који имају права на то, а да не улазе унутра, који тога права немају. Те листине имају се најкасније до 31. јануара (по новом календару) јавно иставити и прибити на опћински уред *и ту стајати осам дана*.

Свакоме је слободно узети препис од тих листина.

Ко држи, да је из листине протузаконито испуштен може у споменутих осам дана тражити (рекламирати) да га унесу; а сваки уписани већ изборник у листинама може тражити писмено или усмено, да онај, који нема права буде брисан. Ове рекламације рјешава у опћинама рекламациони одбор, који се састоји из једног чиновника котарске области и двојице опћинских одборника. У року од пет дана, како

је поднесена рекламација, има се она ријешити и рјешење доставити странци, која рекламира.

Ако је странка незадовољна може ставити призив опет у року од пет дана, када је добила рјешидбу, и то на кр. хрв. слав. далм. сто седморице у Загребу, али уток мора предати код кр. кот. области. Призив тај може се и усмено предати, и кот. област мора саставити записник. Сто седморице рјешава призив у року од осам дана.

А сад у кратко да рекнемо, шта се све тражи да сељак буде унесен у листину изборника:

1) сваки мора бити завичајан у којој опћини у Хрватској и Славонији (заједнички хрватско угарски чиновници не морају бити завичајни у којој опћини).

2) навршена 24 година.

3) мора плаћати 60 К изравног пореза; у лично-крбавској и модрушко-ријечној жупанији 30 К.

4) редовно становање у којој хрватско-славонској опћини.

5) не смије бити под туторством или кураторством.

6) да није кажњен због какова великог злочинства, па да трају посљедице губитка грађанских права.

То је најглавније, што данас казасмо, а што треба да се зна.

За „Српско Коло“.

И у овом броју износимо имена оне народне господе, којој на срцу лежи напредак „Српског Кола“ и његово ширење међу Србима ратарима. Тако је пречасни г. Симеон Аранички, парох у Старој Пазови, у Сријему послао управи „Српског Кола“ К 7:20 као претплату на по године за својих 6 претплатника, које је скупио. Г. Милош М. Лакић трговац у Бјелини, у Босни, који је тамо већ лијеп број претплатника скупио, послао је опет К 7 за нове претплатнике, па пише, да ће их још скупити, кад народ тако радо чита наш лист. Г. Владимир Каначки трговачки помоћник у Загребу скупио је у кругу својих другова и пријатеља К 8, као прилог за „Српско Коло“. Пречасни г. М. Ђирић, парох у Допсину послао је К 26:40 као претплату за 11 претплатника на читаву годину. Његово писмо, које је том приликом писао уредништву нашег листа, доносимо засебно, да виде Срби ратари и остали читаоци нашег листа, како овај ваљани српски свештеник суди о „Српском Колу“. Г. Јован Јејинић, ђак у Бечу, који учи за ветеринара, скупио је у ђачком друштву К 5 као прилог за „Српско Коло“. Ето и наша омладина, која се учи у високим школама, сјећа се народног листа „Српског Кола“. Г. Марко Шарчевић из Нарте послао је управи нашег листа К 6 као претплату за посљедњу четврт ове године за својих 10 претплатника, које је скупио. Исто тако је г. Ђуро

Делић послао К 10:20 као претплату за 17 скупљених претплатника за посљедњу четврт ове године. Г. Милан Ђурић, српски народни учитељ у Дупљаји у Банату скупио је 6 претплатника и послао К 14:40 за читаву годину. Г. Гајо Живковић трговац у Топуском скупио је 13 претплатника за „Српско Коло“ и послао К 31:20 као претплату за читаву годину, па пише, да ће их још скупити. Пречасни госп. Светозар Вукелић парох у Тржињу скупио је приликом зарука гђице Драгиње кћерке г. Јована Вукелића, проте у Примишљу, са г. Јованом Клипом, учитељем у Муњави К 16:80 као претплату за 7 Срба ратара, који су оцеви најбољих ђака у тамошњим школама. Г. Јосиф Бастајић из Свињице послао је управи „Српског Кола“ К 18 као претплату за 15 претплатника на по године, па пише, да ће идуће године бити још више претплатника, кад народ радо чита овај народни лист. Даље је г. Милан М. Југовић, српски народни учитељ у Говећем Пољу код Уљаника у пожешкој жупанији скупио 9 претплатника. Пречасни г. Михаило Јовановић свештеник у Бродцу у Босни скупио је 15 претплатника и послао К 9 као претплату за четврт године. Затијем је г. Милош М. Лакић из Бјелине скупио још нова два претплатника. Угледни један српски трговац претплатио се на 5 бројева, који се имају слати сиромашним Србима ратарима у Лучанима. Свој овој народној господи управа и уредништво „Српског Кола“ лијепо захваљује, молећи и њих и све остале, да се тако одушевљено и пријатељски заузимају за „Српско Коло“ и у новој години, у коју „Српско Коло“ може ступити ведрог чела и спуно поуздања на успјех. На посао дакле народна господо!

Шта се збива у нас и у свијету.

Српкиње и Словакиње у одбрану народних школа у Угарској. У Угарској купе Српкиње на све стране потписе, који ће доћи под молбеницу у одбрану народних школа у Угарској, а против познатог Берзевицијева закона. Досад је стигло женском одбору у Нови Сад око 15 тисућа женских потписа, и ако највећи дио наших црквених опћина није довршио још скупљања потписа. У самом Новом Саду скупљено је 1800 потписа, у Великој Кикинди преко 1000. У словачким крајевима купе се такођер потписи против тога закона, те Српкиње и Словакиње раде упоредо у том погледу. Позив на Словакиње потекао је из Турчанског Св. Мартина од госпођа: Ане Хурбанове, Ане Мудрове и осталих угледних Словакиња.

Како ради Епархијска Конзисторија Темишварска

Епархијска Конзисторија Темишварска претресала је у својој недавно држаној сједници рад Седмога Конгреса Српских Земљорадничких Задруга уопште, те наполе познату ону резолуцију конгресову: Србине не испуштај земље из шака! Резултат тога претреса био је да је Епархијска Конзисторија одмах из те сједнице упутила све подручно свештенство, да помно и с интересом прати сав наш српски привредни рад уопште,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а посепце наше задругарство, па да на сходан начин сваком приликом и згодом парохијане своје о раду Савеза Српских Земљорадничких Задруга извјештава и колико год може са своје стране доприноси томе, да ријечи и смисао закључка седмога конгреса: Србине не испуштај земље из шака, узможе дочути и разумјети и пошљедњи Србин на пошљедњој тачци српској, у пошљедњој колибици српској. Овом лијепом дјелу не треба даљег тумачења и хвале!

Чиме се баве неки српски учитељи и свештеници.

У Орловату у Банату основала се недавно мађарска државна задруга. Осим једног до два Словака сви остали у управи су Срби и то српски свештеник Брашован и његов зет српски народни учитељ књиговођа је те задруге мађарске. Нијесу та господа могли основати српске земљорадничке задруге, него увлаче наш неупућени свијет у оно, што не разумије. А главни покретач био је опет српски народни учитељ из Српског Елемира Драгомир Сиротановић, који се около возао на каруцама мађарским и обрлатио наш свијет. Ту сву господу издржава српски народ, а она му ево ради о глави.

Мађарска банка за насељавање. Новине из Будимпеште прије неколико дана донијеше вијест, да Мађари оснивају банку с капиталом од 5 милијуна круна, којој је сврха куповање земље међу немађарским народима, па да је онда парцелира међу мађарске насељенике. Ево дакле велике опасности за све који нијесу Мађари, па према томе и за српски народ у Угарској. И Мађари добро знају, да су сељаци, који имају земље, најјачи ступови отпора народног против ма каквих навала, док се радници без земље, особито по градовима брзо одрођавају и заборављају своје име и свој језик. За то ће ово друштво и друга, која ће за овим доћи, гледати, да међу Србима и осталим немађарским народима утискају мађарске насељенике, купујући за њих земљу. Дакле не само земља имала би да пријеђе у руке овијех мађарских насељеника него би они настојали, да Србима и осталима немађарским народима одузму са земљом и њихово име и језик, да их помаћаре. Наступају дакле тешка времена за српски народ у Угарској. Српска народна господа треба сад да прегну свом снагом, па да упућују и окупљају Србе ратаре, да свој новац улажу у своје српске новчане заводе, да оснивају своје српске земљорадничке задруге и да не допуштају, да ни стопа српске земље не пријеђе у мађарске руке.

Због свог немара изгубили смо досад силну земљу, док наш непријатељ није овако био наоружан милијунима. А што ће бити тек сад, када се наш непријатељ овако спремио, ако ми и надаље останемо немарни као досад.

Манастирски приходи. Наш Саборски Одбор у Ср. Карловцима у својим пошљедњим сједницама установио је прорачуне свију наших манастира. Према овијем прорачунима били би у год. 1905. укупни приходи манастирски 812 тисућа круна, а расходи 645 тисућа. Према томе чист приход износио би 167 тисућа круна.

Отале би половина ишла у манастирски фонд, а половина у клирикално-школски. За г. 1903. унијело је 15 манастира 40 тисућа круна чиста прихода, а остали још нијесу послали. Највише чиста прихода дао је манастир Грегетег, на име 23 тисуће круна и манастир Св. Ђурађ 10 тисућа круна. Манастир Крушедол дао је 202 круне.

Парастос погинулим Србима и Бугарима. 28. новембра приредила је уједињена српска и бугарска омладина у Биограду и у Софији парастос српским и бугарским војницима, који су погинули у несрећном рату г. 1885. код Сливнице и Пирота. Познато је, да су тај рат изазвали они, којима иде у рачун, да се крве браћа Срби и Бугари, а омладина српска и бугарска овим хоће да покаже, да су и Срби у погинулим Бугарима изгубили своју браћу, а исто тако и Бугари у погинулим Србима. Ово уједно треба да опамети све нас јужне Словене и Србе и Хрвате и Бугаре и Словенце, па да увијек држимо један за другога, пуштајући један другом, да се зове сваки својим лијепим именом словенским. Када би се ми увијек тако лијепо слагали, онда и наши непријатељи не би нас могли завађати, да се крвимо за њихову корист, онда би и нашој браћи у Старој Србији и Маћедонији олакшали њихово тешко стање, па и иначе у свему бисмо били напреднији.

Др. Валтазар Богишић. У уторак 7. (20.) децембра 1904. навршило се 70 година великом српском научнику др. Валтазару Богишићу. Он је српску књигу и науку обогатио великим даровима свога ума, те се народ српски може њиме поносити и зажељети, да још поживи на корист и дику своје народу.

Српска народна скупштина и Русија. Народна скупштина у Биограду, у својој сједници од 7. (20.) децембра исказала је своју љубав Русији и руском народу. Председник скупштине саопћио је на име скупштине, да је на дан св. Николе био у руском посланству и у име народне скупштине поднио честитку поводом годовнога руског цара. Том згодом је зажељено, да Русија и руска царска кућа напредују за добро цијелог Словенства. Скупштина је то једногласно одобрила, те ударила у клицање Русији и цару Николи у знак љубави цијелог српског народа према великој словенској Русији.

Указ руског цара Николе. Руски цар Никола послао је државном савјету указ, којим га позива, да из ради основу за усавршивање државних уредаба. На првом мјесту има се што боље уредити живот руских сељака. Особито је важно у том указу, да се има увести јединствен ред у судству, како би сви људи из свију сталежа били једнаки пред судом. Радницима у фабрикама биће поможено што ће се увести државно осигурање радника. Даље цар хоће, да се уреди вјерско питање у Русији и да новине могу слободно писати. Државни савјет у што краћем року донијеће затијем своје приједлоге, па ће онда све то бити уређено. Сав руски народ поздравео је одушевљено овај указ свога цара, који је тиме свом народу дао лијеп божићни дар.



Србин добротвор у Америци. У граду Лос Ангелос у Америци умро је недавно тамошњи угледни трговац Србин Јово Павковић, родом из села Подима у Боци Которској. Он је оставио 8. тисуће круна, да се отуда у његову родном мјесту оснује фонд, из кога ће се помагати српска сиротиња. Слава и вјечни спомен народном добротвору.

Српска скупштина за оскудне у храни. Српска народна скупштина у Биограду прихватила је прорачун за год. 1905., те је уједно примљена и законска основа о помоћи оскуднима у храни, и то само онима, који нијесу кадри да је сами набаве. У ту сврху могу се употребити 460.000 динара, који се налазе код Министарства Војног за зидање касарне у Паланци. Ако то не би било доста, овлашћује се влада, да дигне код Управе Фондова још 1 милијун динара. Општине ће онда отплатити тај дуг у року од 3 године уз камате пет од стотине. Тако се ето брине српска влада за свој народ.

Промјена у аустријском министарству. Досадашњи аустријски министар предсједник др. Кербер одступио је, а краљ је именован за новог министра предсједника др. Гауча, који је досад био предсједник врховног рачунарског двора у Бечу.

Различне вијести.

Српски свештеник о „Српском Колу“. Преч. г. М Ђирић парох у Допсину послао је уредништву „Српског Кола“ ово писмо: Данашњом поштом шаљем вам К' 26 40 као претплату од 11 претплатника на „Српско Коло“ за 1905. г. Претплатници су: 1. Срето Шкорић ратар, 2. Живко Коронсовац ратар, 3. Љубомир Комленац ратар, 4. Драгојло Комленац ратар, 5. Милан Докмановић ковач, 6. Светозар Арнаут ученик, 7. Ђорђе Ђирић колар, 8. Љубица Кнежевић трговкиња, 9. Љубомир Јанковић дугар, 10. Никола Рајковић учитељ, 11. Младен Ђирић парох. Сви из Допсина, пошта Чепин. „Српско Коло“ ваистину заслужило је, да се свака српска кућа, у којој се чита, на њега претплати. То је данас први и најомиљенији српски народни лист. „Српско Коло“, својим темељним писањем и разлагањем о политичким, привредним, забавним и поучним предметима, тако зрело, тако убедљиво, тако стварно, тако чисто и разговетно пише, да му сваки пријатељ српског народа, читајући његове чланке, капу скинути и поклонити се мора.

Народ српски поноси се таквим радницима, који су се труднога и мучнога посла о издавању и уређивању „Српског Кола“ прихватили. Само напред! а народ ће српски знати своје пријатеље и трудбенике око српске књиге, на свој начин наградити!! Ако ми за руком пође, држим, да ћу вам још неколико претплатника до нове године скупити. А за сада нека вам је и ово доста из малог и незнатног нашег Допсина. Примите срдачни, искрени, српски поздрав.

Слава краља Петра. У уторак 30. новембра (13. децембра) славио је краљ Петар своје крсно име

св. Андрију Првозваног. Краљ је са принчевима био на свечаној служби у саборној цркви. Чинопјествовао је митрополит Инокентије с епископима. О подне је у двору било сјечење колача, на које је позвано предсједништво скупштине, министри, савјетници, виши чиновници и виђенији грађани. Иза тога била је богата закуска.

Св. Андрију Првозваног, као дан освојења Биограда под Карађорђем, слави 19. пук у Крагујевцу. Краљ је депешом честитао пуку славу, и зажелио да дух Карађорђевог и оних јунака, који дадоше Србији пријестоницу, вазда лебди и над 19. пуком и над свом војском српском.

Ђирилица у Вери. Општинско заступство у Вери, у Сријему, закључило је 9. децембра 1904., да се од 1. јануара 1905. у општини Вери има уредовати ђирилицом. Овај је закључак већ потврдила котарска област. Уједно је у тој сједници закључено, да се има расписати најтјечај на билежничко и благајничко мјесто у Вери. Ко хоће да буде изабран, мора бити Србин. На овај лијепи примјер свјесних Срба у општини Вери, треба да се угледају и остале наше општине, које још не уређују ђирилицом.

Одликван Србин шегрт у Бечу. Недавно је у Бечу била изложба шегртских радова, те је том приликом одликван дипломом похвалницом и бронзаном колајном Милан Веселиновић, родом из Рујевца у Банији, за красну и вјешто израђена енглеска кола за утрку. Родитељи Миланови могу се поносити својим сином и сад тек виде, како су добро учинили, што су га послали на занат. Шаљите дакле дјецу у занате, па да буду на корист и дику и својим родитељима и самима себи!

Нове банке. Нове банке од десет круна догатављају се, те ће се издати крајем фебруара или почетком марта.

ПРИВАТНИ ТРОМЈЕСЕЧНИ ЛУГАРСКИ ТЕЧАЈ

отворен дозволом високе кр. земаљске владе, наредбом од 22. листопада бр. 24.314.
управитељ: П. АЏИЋ, шумар у миру.

Стављам до знања да отварам у Топуском

Прољетни лугарски течај

1. вељаче 1905.

Лугарски кандидати желећи у тај течај примљени бити, нека своје власторучно написане молбе пошаљу на управу тог течаја.

Науковну основу са даљном упутом добива свако на захтјев франко.

Топуско, 1. сјјечња 1905.

Управитељ течаја:

П. Аџић,
шумар у миру.

